

Teadmistepõhine majandus

Kaarel Kilvits (RiTo 10), Tallinna Tehnikaülikooli majanduspoliitika professor

Teadmistepõhise majanduse suunas liikumiseks tuleb prioriteediks kuulutada suure lisandväärtusega kõrgtehnoloogilise töötleva tööstuse edendamine, orienteeruda tehnosiirdele ja tehnoloogiate adapteerimisele ning teha rohkem rakenduslikke teadusuuringuid.

Eesti majanduse struktuur on viimase kümne aasta jooksul paranenud. Algul eksportisime ümarmetsa, seejärel laudu, nüüd veame välja uksi ja aknaid ning kasvab mööbli eksport. Suureneb masina- ja aparaadiehituse ning väheneb allhanketööde osa. Paranenud on allhanke struktuur. Sisemajanduse koguproduktis on uuesti kasvanud töötleva tööstuse osatähtsus.

Kuid areng pole olnud nii kiire, kui me seda soovime. Halb on, et Eestisse tulevad siiani madaltehnoloogilised otseinvesteeringud, mis loovad väikese lisandväärtusega tootmisi. Ka paigutatakse palju kohalikku kapitali vähetõhusasse primaarsektorisse, madaltehnoloogilisse tööstusse, langusfaasi jõudnud harudesse, valedesse piirkondadesse, vananenud tehnoloogiasse ja tehnikasse ning nõrkadesse äriplaanidesse. Halb on, et sellised äriplaanid tuginevad eelkõige meie odavale tööjõule ja teistele tootmisteguritele. See aeglustab Eesti majanduse ümberstruktureerimist.

Kapitali raiskamisest veelgi hullem on asjaolu, et madaltehnoloogilised investeeringud ja nende abil loodud töökohad konserveerivad meie mahajäämuse paljudeks aastateks, sest seadmeid püütakse kasutada võimalikult kaua, kuni nende füüsilise ja moraalse kulumiseni.

Tarbimine on kõige halvemal juhul lihtsalt raisatud raha. Aga ebaõige investeering on pikaks ajaks ristiks kaelas kõigil – omanikul, tegevjuhil, palgatöötajal.

Vale investeerimise tulemused

Vale investeerimise tulemused ilmnevad juba makromajanduslikes näitajates. Palga ja tootlikkuse kasvutempo on aeglustunud. Samal ajal ületab palga kasv tootlikkuse kasvu.

Rääkimata sellest, et Eesti jooksevkonto puudujääk on jätkuvalt suur. Seni on negatiivset jooksevkontot katnud suur otseinvesteeringute sissevool ja erasektori laenutegevus. Kui aga ekspordi maht kiiresti ja tuntavalt ei suurene, võib otseinvesteeringute ja laenude mingil põhjusel vähenemine tekitada meie majanduses kriisi.

Mida riigivõimule soovitada ja ise teha? Millest lähtuda? Riik peab olema jätkusuutlik, konkurentsivõimeline ja tagama elanikkonna stabiilse heaolu kasvu. Põhimõtteliselt on selleks muidugi mitu võimalust. Kuna Eestis pole kullakaevandusi, naftapuurtorne jms, kitseneb võimalike strateegiade valik tunduvalt. Edukate tööstusriikide eeskujul tundub, et loogiline on orienteeruda teadmistepõhisele majandusele, eelkõige suure lisandväärtusega

kõrgtehnoloogilise töötleva tööstuse edendamisele, sest teistes harudes on tehnoloogia arengust tulenev kasvupotentsiaal palju rohkem piiratud.

Kõrgtehnoloogia pole muidugi eesmärk omaette. Eesmärgiks on suur lisandväärtus, mille kõrgtehnoloogia enamasti kindlustab. See omakorda tagab riigi jätkusuutliku arengu, konkurentsivõime ja elanikkonna heaolu.

Kõrgtehnoloogilist töötlevat tööstust edendama sunnivad meid ka kliimaatilised tingimused. Eestis kulub palju energiat halbade kliimaolude korvamiseks. Meie ehitised on palju kallimad kui lõunapoolsetes riikides, sest vundamendid ja kommunikatsioonid asuvad sügavamal, neil on paksemad seinad, soojusisolatsioon, mitmekordsed aknad, nende katus peab lume raskusele vastu pidama. Hooneid tuleb pool aastat kütta, sise- ja välistemperatuuride suure erinevuse tõttu on energiakaod paratamatult suured. Eestis tuleb tahes-tahtmata töötajale rohkem palka maksta kui lõunapoolsetes riikides, sest nad peavad suutma tasuda kallimate elamute ja kütte, soojema riietuse ja rikkalikuma toidu eest. Eelnimetatud põhjustel ei suuda me paljudes traditsioonilistes tootmisvaldkondades lõunapoolsete riikidega maailmaturul võistelda. Meie tootmiskulud on paratamatult suuremad.

Me peame arvestama, et elame keerulisel ajal ja karmis maailmas. Suure lisandväärtusega kõrgtehnoloogiliste valdkondade pärast käib majandusühenduste, riikide ja regioonide vahel halastamatu võitlus.

Globaliseerumine põhimõtteliselt soodustab majanduslikku progressi, kuid riigid ja regioonid ei võida sellest kaugeltki mitte võrdselt. On võitjad ja kaotajad. On tuum, kuhu kontsentreerub kõrgtehnoloogiline suure lisandväärtusega tootmine, ja perifeeria, kuhu surutakse energia-, tööjõu- ja maamahukas väikese lisandväärtusega tootmine.

Kõrgelt arenenud tööstusriikide edu alus on just nimelt spetsialiseerumine kasulikele, suure lisandväärtusega tegevusaladele. Viimasel ajal püüavad need riigid tegelda eelkõige nende kasulike valdkondade arendustegevuse ja turundusega. See annab – tõsi, kõrgema riski tingimustes – suuremat tulu. Tootmise jätvavad nad vähem arenenud riikides paiknevate tütarettevõtete või allhankijate hooleks. Lihtsaid kaupu (toitu, rõivaid jms) toodavad nad ise vähe ja ostavad neid odavalt vähem edukatest maadest.

Kõige rohkem mõjutab tänapäeva maailmamajanduses osaleja sissetulekuid see, kuidas tal õnnestub kõrge lisandväärtusega harus ja "väärtuse juurdekasvu ketis" oma nišš leida.

Ebavõrdsuse suurenemist riikide vahel on süvendanud asjaolu, et vähearenenud maades toodetavate lihtsate kaupade hinna tõus on olnud aeglasem kui arenenud tööstusriikides toodetud kõrgtehnoloogilisel kaubal. Seetõttu muutub kaubavahetus vaestele riikidele üha vähem tulusaks – nad saavad oma kauba eest suhteliselt vähem arenenud tööstusriikide kaupa. Seda võimendab veelgi allhanketööde osa jätkuv suurenemine maailmakaubanduses ning asjaolu, et pooltooted liiguvad riikide vahel turuhindadest erinevate, rahvusvaheliste ettevõtete kehtestatud ülekandehindadega.

Rikaste ja vaeste riikide vahe aina suureneb. Materiaalsete ja energiavarude tarbimine inimese kohta erineb riigiti ja piirkonniti veelgi rohkem.

Suurem nõõrib väiksemat, targem rumalamat, konkurentsivõimeline konkurentsivõimetut, lõpptoodangu valmistaja allhankijat, kaubandus tööstusettevõtet, aktiivsem passiivsemat.

Riikidevaheline tehnosiire ja tehnoloogia adapteerimine

Eesti kui väga avatud majandusega väikeriik sõltub üleilmsetest arenguprotsessidest paratamatult rohkem kui suletuma majandusega suurriigid. Meie väliskaubanduse suhe sisemajanduse koguprodukti on maailma kõrgeimaid.

Mitmete objektiivsete ja subjektiivsete põhjuste tõttu on Eesti jäänud perifeeriasse. Aga ka meie unistame "kuldse miljardi" hulka jõudmisest. Selle suuna valiku õigsuses ei kahtle keegi. Võimalike strateegiate, taktikate, poliitikate ja arengukavade väljatöötamise osas valitseb aga arvamuste paljusid.

Millegipärast räägitakse Eestis kõrgtehnoloogia suunas liikumisega seoses palju teadusuuringutest ning väga vähe riikidevahelisest tehnosiirdest ja adapteerimisest. Tegelikult domineerib tänapäeva maailmas viimane. Näiteks Soomes töötatakse kohapeal välja 0,5–3,0% kasutatavatest tehnoloogiatest ja 97,0–99,5% võetakse üle teistelt riikidelt.

Käesoleval ajal loob valdava osa tehnoloogiaist umbes 15% maakera rahvastikust (Lääne-Euroopa, Põhja-Ameerika, Jaapan, ligikaudu 20 riiki). Ligikaudu pool maakera rahvastikust suudab neid tehnoloogiaid tootmises ja tarbimises hästi või halvasti kasutada. Ülejäänud kolmandik on tegelikult nüüdistehnoloogiatest eraldatud. Nad ei oska neid isegi üle võtta ega kasutada, sest nad on liiga vaesed, et tehnoloogiat osta, harimatud ja halva majanduskeskkonnaga. Vähem arenenud, vaeste riikide panus tehnoloogia väljatöötamisse on nullilähedane. Suurte kulude tõttu pole neile jõukohane oma riigis tehnoloogiaid välja töötada.

Õnneks ei põhine innovatsioon tänapäeval enam arengu lineaarsel mudelil (idee tekkimine ja fundamentaaluuritud, rakendusuuritud ja töötlus, tootmine ning tarbimine). Majanduse tehnoloogiline tase ei sõltu enam mitte ainult oma riigis tehtud teadus- ja arendustööst, vaid ka võimest adapteerida mujal välja töötatud tehnoloogiat.

Paljud ettevõtted, regioonid ja riigid teevad panuse riikidevahelisele tehnosiirdele ja adapteerimisele. Selline innovatsioonipoliitika on tänapäeval pigem üldine kui erandlik.

Tavaliselt kirjeldatakse riikidevahelist tehnosiiret nelja põhimudeli abil:

- migrandi mudel keskendub oskustööjõu sissetoomisele teistest maadest;
- riistvara mudelis on peamõhk masinate ja seadmete sisseveol;
- tarkvara mudel põhineb tehnoloogilise informatsiooni omandamisel (litsentside, patentide, tehnoloogiate, oskusteabe jms ostmisel);

- kapitali mudeli keskmes on välismaiste otseinvesteeringute sissetoomine lootuses, et koos otseinvesteeringutega tulevad riiki ka nüüdistehnoloogia, oskusteave, töökultuur, ärisidemed jms.

Muidugi ei kasuta ükski riik ainult üht eelmainitud tehnosiirde mudelit, vaid kombineerib neid omavahel. Eesti on siiani kasutanud valdavalt kapitali mudelit.

Teadus- ja arendustegevuseks napib raha

Kahjuks ei kuulu Eesti objektiivsetel põhjustel massiliselt uusi tehnoloogiaid väljatöötavate riikide hulka. Eesti – väike ja vaene riik – ei suuda teadus- ja arendustegevusele piisavalt raha eraldada. Enamik meie ettevõtteid on väikesed ja orienteeritud allhangetele. Selliste ettevõtete teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused on kogu maailmas väikesed. Meil puuduvad nn innovatsiooni vedurid. Tänapäeva uued tehnoloogiad on tihti sõjaliste uuringute ja kosmoseuuringute *spin off*id. Eestis selliseid uuringuid ei tehta. Arenenud tehnoloogiaga riikidel ja regioonidel on eelis tehnoloogia edasiarendamisel, sest uued ideed on enamasti vanade ideede uued kombinatsioonid. Edukas uuendus vajab toetavaid institutsioone: kõrgharidust, teadust, riiklikke programme jms. Eestis on aga toetavad institutsioonid paraku nõrgavõitu.

Kui Eesti riigi ja ettevõtete teadus- ja arendustööks eraldatava raha hulk ka mõnevõrra suureneb ning toetavad institutsioonid tugevnevad, siis olukord põhimõtteliselt ei muutu. Näiteks kui meil on viie aasta pärast kolm korda rohkem raha kui praegu, siis raha absoluutsumma on ikkagi väike ja olukord praktiliselt sama.

Väheedukas innovatsioonipoliitika

Eesti senine riiklik innovatsioonipoliitika pole rahanappuse või muude põhjuste tõttu olnud kuigi edukas. Meil on hulgaliselt kõiksugu arengukavasid ja programme, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, räägitakse Riskikapitalifondi loomise vajadusest. Aga ma ei suuda meenutada ühtki suurt ja edukat ettevõtet – tööandjat ega maksumaksjat –, mis oleks tekkinud Eesti riikliku innovatsioonipoliitika tõttu. Pigem on sellised ettevõtted tekkinud ja arenenud Eesti riikliku innovatsioonipoliitika kiuste.

Efektiivseiks pole osutunud ka Euroopa Liidu, OECD jms uuendusprogrammid. Meil on alust suhtuda neisse kriitiliselt. Kuid neis programmides tuleb tingimata osaleda, saadaolevat raha taotleda ja omafinantseerimist kindlustada. Mingi kasu neist ikkagi on.

Meil pole võimalik eeskju võtta Soome ja teiste Põhjamaade sõjajärgsetest kogemustest kõrgete maksude ning riikliku tööstuspoliitika osas. Olukord on muutunud ja eilseid – olgugi edu toonud – meetodeid pole võimalik rakendada homses maailmas. Pärast sõda oli maailm praegusest suletum ja kapital paiksem. Kapitalist oli sunnitud sõnakuulelikult taluma kõrgeid makse ja riigi diktaati, sest tootmise mõnda teise sobivamasse riiki üleviimine oli keeruline või lausa võimatu. Nüüdseks on maailm globaliseerunud ja ettevõtlust finantseeritakse üha enam globaalse kapitali tiiglist. Selline mobiilne kapital ei mõtlegi riigivõimu igasugust –

ettevõtlusele ebasoodsat – tegutsemist kuulekalt taluda. Kapital suundub sinna, kus investeringud toovad suurimat kasu, ning koos kapitaliga ka töökohad ja maksutulu.

Meil on hilja asuda looma Eesti Nokiat, võttes üle ja rakendades Soome kogemust. Ja kas seda ongi vaja teha? Nokia fenomen tekkis suuresti riigi toetuse najal. Kui palju maksumaksja raha tegelikult Nokiasse kanditi, on Soome valitsusringkondades tabuteema. Tollal oli maailm suletum ja kapital paiksem ning asi läks õnneks. Kuid Nokia õitseag – suure töandja ja maksumaksja ülim kasulikkus riigile – kestis ainult kümme aastat: 1990. aastate algusest kuni 2000. aastate alguseni. Siis sai Nokia lõplikult rahvusvaheliseks korporatsiooniks ja muutus valitsusele pigem nuhtluseks. 2002. aastal töötas Soomes 40% Nokia töötajast, praegu veelgi vähem. Firma suurim ja kasumlikem tootmine asub nüüd hoopis Hiinas. Soomel on Nokiast töandjana ja maksumaksjana üha vähem kasu.

Riigi võimalused majandust ning kõike muud suunata ja juhtida on igal pool vähenenud. Rahvusriigi kodanike majanduslikku olukorda ei ole tänapäeval võimalik selle riigi seadustega kontrollida. Euroopa väikeriikide rahvuslikud turud ei kujuta endast enam tähtsaid üksusi, riikide asemel kujundavad ja viivad majanduspoliitikat ellu rahvusvahelised korporatsioonid, Brüssel, mitmesugused rahvusvahelised organisatsioonid. Rahvusriikide turgude asemel on üha rohkem integreeruv ja spetsialiseeruv üleilmne majandus.

Põhimõtteliselt muutunud olukorras on Eestil väga raske ellu viia riiklikku tööstuspoliitikat ning problemaatiline kulutada suures mahus oma piiratud vahendeid tehnoloogia väljatöötamise ja tootmise alustamise abistamiseks. Omanikud võivad neile kuuluva rahvusvahelisele kontsernile maha müüa või mõnda sobivamasse riiki üle viia ning maksumaksjate raha kulutanud Eesti riik on ilma nii loodetud töökohtadest kui ka maksutuludest.

Eestis võib uudseid tehnoloogilisi lahendusi välja töötada, aga ei pea seda tegema. Eesti on suuteline mujal väljatöötatud tehnoloogiaid üle võtma, adapteerima ja tootmises rakendama. Seda võimet tuleb tunduvalt enam kasutada ning täiustada. Meie tegutsevad ja loodavad ettevõtted peavad olema võimelised uusi tehnoloogilisi lahendusi teistest riikidest üle võtma, kohandama, kasutama ja edasi arendama.

Teadustööta poleks Tallinnas Elcoteqi

Eesti peab jätkama uuel kvalitatiivsel tasemel välismaiste otseinvesteeringute riiki meelitamist, riikidevahelise tehnosiirde kapitali mudeli kasutamist. Kuid erinevalt varasemast tuleb nüüd orienteeruda eelkõige kõrgtehnoloogilistele välismaistele otseinvesteeringutele, millega koos tulevad riiki kõrgtehnoloogia, suure lisandväärtusega tootmine, turusidemed jms.

Nendes pürgimustes ei maksa loota teiste riikide – ka mitte Euroopa Liidu liikmesriikide –, riigiorganite ega Brüsseli abile. Samuti pole meil abi loota rikaste tööstusriikide kontrolli all olevatelt rahvusvahelistelt majandus- ja rahandusorganisatsioonidelt. Meid võib aidata üksnes suurte kõrgtehnoloogiliste korporatsioonide huvi Eesti vastu.

Finantsvõimalusi, tehnoloogiaid, turusidemeid jms omavaid rahvusvahelisi korporatsioone huvitab madalatest palkadest ja maksudest hoopis enam haritud tööjõud ning korralik infrastruktuur.

Seepärast on suure lisandväärtusega kõrgtehnoloogilist tootmist loovate otseinvesteeringute saamiseks vaja panustada eelkõige inimeste oskustesse ja teadmistesse ning teha haridus, sealhulgas täienduskoolitus, kõigile kättesaadavaks. Tööjõud on Euroopa Liidus ja maailmas kapitalist ja tootmisest tunduvalt vähem mobiilne ja rohkem paikne. Keel, kultuuribarjäärid, sotsiaalne võrgustik jms hoiavad inimesi paigal. Ka tööjõud ei lahku hulgi, sest Eesti on elamiseks suurepärane koht. Seepärast läheb igast haridusele ja täiendusõppele kulutatud kroonist 95 senti asja ette.

Potentsiaalsetele kõrgtehnoloogilistele investoritele on väga tähtis ka nüüdisaegse infrastruktuuri olemasolu. Eesti riigil oleks mõttekas toetada ja arendada mittemobiilset, "maa küljes kinni olevat" infrastruktuuri, nagu mitmesugused kommunikatsioonid, õppehooned jms.

Fundamentaalteadlasi on tehnoloogia riikidevaheliseks ülekandeks ja adapteerimiseks raske kasutada. Neid pole selleks koolitatud, neil pole vastavaid teadmisi ega kogemusi. Tehnoloogia riikidevaheliseks ülekandeks ja adapteerimiseks on vaja eelkõige tehnoloogia- ja seadmete eksploatatsiooni insenere, kellel on ülevaade oma haru tehnoloogilisest arengust, uutest seadmetest jms.

Kõrgtehnoloogiliste välisinvesteeringute saamiseks on väga oluline Tallinna Tehnikaülikooli kui insenere koolitava kõrgkooli teadustöö maht ja tase. Ülikooliteadust ei arendata tänapäeval mitte ainult millegi avastamiseks, leiutamiseks ja teada saamiseks, vaid ka õppejõudude koolitamiseks ja vormis hoidmiseks ning tehnilise kõrghariduse taseme tõstmiseks.

Maailma infotehnoloogia saab hakkama Tallinna Tehnikaülikoolita, hakkama saavad ka Elcoteq, Ericsson ja Nokia. Kuid ilma Tallinna Tehnikaülikoolis tehtava teadustööta ja selle alusel toimuva õppetööta poleks meil Eesti suurimat eksportööri – Elcoteq Tallinna. Emaettevõtte ei paiguta sellist tootmist piirkonda, kus kohapeal pole võimalik palgata vähemalt keskastme spetsialiste.

Väljundita fundamentaaluuringud

Ettepanek panustada teadmispõhise majanduse suunas liikumisel esmajoones tehnoloogia riikidevahelisele ülekandele ja adapteerimisele ei meeldi kaugeltki kõigile. Fundamentaaluuringutega seotud huvirühmad kardavad, et see toimub osalt nende rahastamise arvel. Seepärast on sellisele ettepanekule tugev vastuseis. Kulutatakse ju siiani lõviosa riigieelarve teadus- ja arendustegevuse vahendeist fundamentaalteaduste finantseerimiseks.

Eestis väljakujunenud fundamentaaluuringute, rakendusuuringu ja arendustööde finantseerimise proportsioon tuleneb meie ajaloolisest pärandist, inertsist ning

fundamentaalteadlaste tunduvalt suuremast mõjust raha jagamisele. Nõukogude ajal välja kujunenud teaduse struktuur, mis täitis võrdlemisi mahukaid keskvoimu ja sõjatööstuse tellimusi, on suures osas säilinud siiani ning see fundamentaalteaduste struktuur teeb kõik enda säilitamiseks ja, kui vähegi võimalik, ka laiendamiseks ning taastamiseks arendustegevuse finantseerimise arvel. Kuigi juba kümme aastat tagasi – 1994. aastal – otsustas tolelaegne Eesti Teadusnõukogu "vähendada impeeriumist säilinud ja visalt edasi kestvaid teadusharude disproportsioone", pole selles valdkonnas otsustavat edu saavutatud.

Tehnoloogia riikidevahelise ülekande ja adapteerimise strateegia eelistamisele töötab aktiivselt vastu põhiliselt fundamentaaluuringutele ja fundamentaaluurijate ettevalmistamisele orienteeritud Tartu Ülikool. Nad on mures oma finantseerimise, tööhõive ning väljakujunenud fundamentaaluuringute struktuuri säilitamise pärast.

Artiklist artiklisse ja esinemisest esinemisse korduvad fundamentaaluuringute ja nende rahastamise põhjendamiseks ühed ja samad argumendid ning näited, alates sellest, et tsaariajal olevat professor Kondakov tollases Jurjevi Ülikoolis leiutanud sünteetilise kautšuki, ja lõpetades sellega, et professor Mart Ustav töötab HIV-vaktsiini loomise suunas.

Aga – suuresti Eesti maksumaksja raha eest – tehtud fundamentaaluuringuil pole Eesti majanduses arvestatavat väljundit. Ma ei suuda meenutada ühtki suurt ja edukat ettevõtet – tööandjat ega maksumaksjat –, mis oleks tekkinud tänu neile fundamentaaluuringutele või põhineksid nende käigus väljatöötatud tehnoloogial.

Vaja kiiresti ja otsustavalt tegutseda

Teadmistepõhise majanduse suunas liikumiseks peab kiiresti ja otsustavalt tegutsema. Vastasel juhul pole me jätkusuutlikud ega konkurentsivõimelised ning Eesti jääbki Euroopa Liidu vaeseks ääremaaks. Mida on meie arvates vaja ja võimalik teha? Lühidalt sõnastatuna järgmist:

- jätkata üldpõhimõtetes senist majanduspoliitikat, mis on olnud makromajanduslikult ja majanduskeskkonna loomisel suhteliselt edukas;
- kuulutada riiklikuks prioriteediks suure lisandväärtusega kõrgtehnoloogilise töötleva tööstuse arendamine;
- jõulisemalt orienteeruda riikidevahelisele tehnosiirdele, eriti selle kapitali mudelile;
- selleks et koos välisinvesteeringutega tuleksid riiki kõrgtehnoloogia, turusidemed, töökultuur jms, teha senisest enam koostööd suurte kõrgtehnoloogiliste korporatsioonidega ning kogu kõrgtehnoloogilise kapitaliga;
- toetuda riikidevahelise tehnosiirde elluviimisel ning ülevõetud tehnoloogiate adapteerimisel ja edasiarendamisel senisest enam inseneridele ning neid ettevalmistavale Tallinna Tehnikaülikoolile;
- järsult suurendada rakenduslikke teadusuuringuid ja nende finantseerimist Tallinna Tehnikaülikoolis. Lähtuda põhimõttest, et teadusuuringuid ei tehta ainult selleks, et midagi avastada, leiutada ja teada saada. Teadusuuringud on hädavajalikud tehnilise kõrghariduse taseme säilitamiseks ja tõstmiseks, rahvusvaheliselt konkurentsivõimeliste inseneride ettevalmistamiseks.

Olen seisukohal, et selliselt tegutsedes on meil võimalik väikese vaese riigi piiratud vahenditega liikuda küllalt kiiresti teadmispõhise majanduse suunas ning kindlustada Eesti jätkusuutlikkus, rahvusvaheline konkurentsivõime ja elanikkonna stabiilselt kasvav heaolu.